

Dorothy Iwing

...min romans

"Det kom ett brev"

Text: Pär Lagerkvist

Musik: Gunnar de Frumerie

Det kom ett brev om sommarsäd,
om vinbärsbuskar, körbärsträd,
ett brev ifrån min gamla mor,
med skrift så darrhant stor.

Ord intill ord stod klöveräng
och mogen råg och blomstersäng,
och Han som över allting rår
från år till år.

Där låg i solen gård vid gård
inunder Herrens trygga vård,
och klara klockor ringde fred
till jorden ned.

Där var en lukt av trädgårdsgång
och av lavendel, aftonsång,
och söndagsfriden då hon skrev
till mig sitt brev.

Det hade hastat natt och dag,
utan att vila, för att jag
långt borta skulle veta det
som är från evighet.

(ur Den lyckliges väg, 1921)

Romansen när den är som bäst är en kammarmusikalisk symbios mellan poesi och musik förmedlad av två musiker, den ene sångare, den andre pianist.

Tills för inte så länge sedan bodde större delen av det svenska folket på landet. Förvandlingen till stadsbo känns fortfarande nära och brevet "ifrån min gamla mor" frambringar nostalgi, barndomsminnen, trädgårdsdofter och de fredsbringande kyrkklockornas klang. Guds hand vilar över allt.

Såväl sång som pianostämman skrider fram över det mjukt böljande landskapet ända tills sista versens lite ängsliga synkoperade oktaver tränger sig på. Dessa höjer sig successivt mot himlen (diktens "evighet") där sångstämman redan finns.

Gunnar de Frumerie var själv en strålande pianist och kammarmusiker och vi vet att hans förhållande till Pär Lagerkvists diktning var nära och skänkte honom ständig inspiration. Mot denna bakgrund möter man sången med otålig nyfikenhet. Kan man hoppas att komma upphovsmännens tankar in på livet? Kommer denna "åttondelssång", som ser så kompakt ut vid första anblicken, att släppa sina hemligheter?

Vid en fördjupad genomgång gläds man så småningom åt den enorma flexibilitet som notbilden erbjuder. Allting utgår från textens betydelse och ordens nyanser. Fjärdedelspulsan ger stadga och takternas varierande längd tjänar helt att behålla den poetiska balansen. Så mycken frihet finns inbyggd i dessa åttondelar och så mycket ömhet i den täta relationen mellan instru-

menten (rösten och pianot) att jag ofta har känt att dikten "sjunger sig själv".

Sången är skriven i en sk strofisk form – tre verser byggda på samma musikaliska material. I detta fall avviker den tredje versen på ett påtagligt sätt genom de tidigare nämnda oktaverna. Formen ställer krav på lyhördhet hos utövarna om det till synes upprepade musikaliska förloppet ska kunna tjäna textens olika skiftningar.

En av de viktigaste uppgifter vi har som musiker är att ge våra lyssnare en upplevelse att ta med sig från konserten. I det här fallet är det minnet av sommaren i hembygden som ska beröra åhöraren. Att göra sig till tolk för ord i musikalisk dräkt är en stor del av inspirationen och livskraften hos oss som sysslar med romanser. Vi arbetar i en värld av fantasi och verklighet – båda delarna är med från början till slut. Från musikens och diktens verklighet stimuleras fantasin, bilden av budskapet man vill förmedla byggs upp. Verkligheten står oss bi när vi ska välja de medel som gör det möjligt för oss att förverkliga fantasins bild. Detta gäller varje gång vi bekantar oss med en ny sång, och i fallet "Det kom ett brev" möter vi två upphovsmän som har skapat ett verk så rikt i fantasi och konstfärdighet att det känns som om de uppdrar åt oss att ta hand om sången och nå ut med den.

Med uppmaningen "con molto tenerezza" (med stor ömhet) lämnar Gunnar de Frumerie sången i musikerens vård. Det är med glädje vi tar oss an den.